

Nr 286.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av 4 § i förordningen den 23 oktober 1908 angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter; given Stockholms slott den 25 april 1913.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 28 mars 1913 samt denna dag vill Kungl. Maj:t föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om ändrad lydelse av 4 § i förordningen den 23 oktober 1908 angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Theodor Adelswärd.

Förslag

till

**Förordning om ändrad lydelse av 4 § i förordningen den 23 oktober 1908
angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter.**

4 §.

1 mom. Utlänning, som utan att hava förvärvat den i mom. 14 här nedan omnämnda rätt här i riket giver offentlig föreställning eller tillställning av vad slag det vara må, vare sig mot inträdesavgift eller mot avgift, som eljest på ett eller annat sätt fordras, uppbäres eller mottages, skall, där ej sådant fall är för handen, som avses i 3 mom., härför utgöra särskild bevillningsavgift med fem procent av bruttoinkomsten.

Denna bevillningsavgift skall utgå:

a) vid konsert, opera- eller annan musikalisk, dramatisk eller litterär föreställning, cirkus- eller varietéföreställning, så ock vid annan med någon av de nu nämnda jämförlig föreställning ävensom vid bal, maskerad eller annan dylik tillställning,

1) då bruttoinkomsten kan antagas komma att överstiga femhundra kronor, efter den verkliga bruttoinkomsten, dock alltid med minst tio kronor, samt

2) då bruttoinkomsten kan antagas icke komma att överstiga femhundra kronor, efter beräknad bruttoinkomst, med lägst tio och högst tjugufem kronor;

b) för anställande eller anordnande av karusell- eller annan konst-åkning, målskjutning, ringkastning eller kraftprov samt för förevisande av människor, djur, naturalier eller andra föremål eller av panorama, biografbilder, vaxkabinett, optiska eller mekaniska konststycken eller vid annan med de nu nämnda jämförlig tillställning, som icke är att hänföra under a), efter beräknad bruttoinkomst, med lägst fem och

högst femtio kronor för varje dag, sådan föreställning eller förevisning äger rum.

2 mom. Utlänning, som utan att hava förvärvat den i mom. 14 omförmälda rätt medverkar vid av svensk eller utlänning given offentlig föreställning, offentligt utförande av musik, såsom kafékoncert och dylikt, eller vid annan offentlig tillställning, som ej är att hänföra under 3 mom., skall, oavsett huruvida inträdes- eller annan avgift därvid upp bäres eller tillställningen är avgiftsfri, erlægga särskild bevillningsavgift med tio procent av den inkomst, som på grund av hans medverkan tillflyter honom, vare sig denna inkomst utgöres av i penningar bestämd ersättning, naturaförmåner eller andel av inkomsten å tillställning. Avgiften skall i varje fall utgå med minst femtio öre för varje dag, medverkan lämnas av utlänning eller ersättning till honom beräknas.

3 mom. Utländska positivspelare, musikanter, förevisare av djur eller annat, akrobater och dylika, vilka utan att hava förvärvat den i mom. 14 omförmälda rätt driva sitt näringsfång under bar himmel och uppbära allenast frivillig avgift, skola för rättigheten att utöva sådan verksamhet för varje person erlægga särskild bevillningsavgift med femton kronor för varje kalendermånad; och utgår denna bevillningsavgift med nämnda belopp, även om under samma månad uppträdande äger rum å olika orter.

4 mom. Ansökning om tillstånd till offentligt uppträdande, varom i 1—3 mom. förmäles, skall göras enligt föreskrifter, som av Kungl. Maj:t utfärdas, och skall sådan ansökning innehålla:

i fall, som avses i 1 mom.: fullständiga uppgifter om föreställnings beskaffenhet, antalet föreställningar för varje dag av den tid, för vilken tillstånd sökes, den eller de orter, där föreställning är avsedd att givas, inträdesavgifter eller andra vid föreställning förekommande avgifter ävensom om den för föreställning avsedda lokal och antalet åhörar- eller åskådarplatser;

i fall, som avses i 2 mom.: fullständiga uppgifter angående föreställnings beskaffenhet, medverkande utlännings nationalitet, namn och bostad, den eller de orter samt den lokal, där föreställning är avsedd att givas; skolande ansökningen vara åtföljd av en av den, åt vilken utlänning lämnar biträde eller som eljest är att anse såsom uppdragsgivare, på heder och samvete avgiven uppgift angående beskaffenheten och beloppet av den ersättning, som varje utlänning äger erhålla;

i fall, som avses i 3 mom.: fullständiga uppgifter om föreställningarnas beskaffenhet, antalet personer, för vilka tillstånd sökes, samt deras nationalitet, namn, ålder och hemvist.

Sökande är därjämte pliktig att meddela den myndighet, hos vilken ansökning göres, de ytterligare upplysningar, som av myndigheten begäras.

5 mom. Med ledning av lämnade och eljest tillgängliga upplysningar skall nämnda myndighet, därest ansökningen bifalles, bestämma, enligt vilken av de i 1—3 mom. härövan angivna grunder bevillningsavgift skall utgöras, ävensom beträffande föreställning, som avses i 1 mom. a) 2), 1 mom. b), 2 och 3 mom., fastställa bevillningsavgiftens belopp.

Därest i ersättning åt utlänning, som avses i 2 mom., ingå naturaförmåner, skola dessa vid bevillningsavgiftens bestämmande uppskattas till skäligt belopp i penningar. Om högre värde ej är angivet, skall kost och bostad därvid upptagas till vardera en krona för dag.

6 mom. I fråga om föreställning, som avses i 1 mom. a) 1), skall bruttoinkomsten utrönas antingen medelst kontroll å biljettförsäljningen, på sätt i 7 mom. sägs, eller ock, därest vederbörande myndighet finner så kunna ske med bibehållen säkerhet för bevillningsavgiftens behöriga erläggande, med ledning av en av föreställningsgivaren eller i orten bosatt person, som av myndigheten godkännes, å heder och samvete avgiven deklaration.

Förordnas, att dylik deklaration skall avgivas, vare det dock vederbörande obetaget att föranstalta om kontroll å biljettförsäljningen.

7 mom. Då vid sådan föreställning, som avses i 1 mom. a) 1), kontroll å biljettförsäljningen skall äga rum, verkställes den, i stad genom vederbörande polismyndighet och å landet genom länsmannen med biträde av å orten anställda polismän eller, vid förfall för länsmannen eller där så eljest erfordras, genom särskilda av länsmannen på vederbörande kommuns bekostnad för tillfället antagna personer.

Vid varje inträdesbiljett till sådan föreställning, vid vilken kontroll skall utövas å biljettförsäljningen, skall finnas fästad kupong med uppgift om biljettens pris eller om densamma användande såsom fribiljett, vilken kupong för beräkning av bruttoinkomsten av kontrollant avskiljes.

Den, som giver föreställning, är skyldig att på anmaning vidtaga erforderliga anordningar för kontrollens underlättande och behöriga utövande.

Vid föreställnings slut skall föreställningsgivaren till kontrollanten avlämna skriftlig uppgift om bruttoinkomsten, vilken uppgift, tillika med egen rapport, kontrollanten därefter överlämnar till den myndighet, som enligt vad i 9 mom. sägs, för orten handhar uppbörden av ifrågasvarande bevillningsavgifter; skolandet, i händelse skiljaktighet förefinnes

emellan de av föreställningsgivaren och kontrollanten uppgivna inkomst-belopp, bevillningsavgiften beräknas efter det högsta beloppet.

8 mom. Deklaration, varom i 6 mom. förmåles, skall senast första söckendag efter föreställning avgivas till den myndighet, som, enligt vad i 9 mom. sägs, för orten handhar uppbörden av ifrågavarande bevillningsavgifter, samt innehålla på heder och samvete avgiven uppgift om beloppet av den vid föreställning influtna bruttoinkomst.

Avgives icke behörig deklaration inom sålunda stadgad tid, skall för bestämmande av bevillningsavgiften antagas, att föreställningen givits för utsålt hus med därvid gällande biljettpris, och bevillningsavgift utgå å sålunda beräknad bruttoinkomst.

Har någon i deklaration mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift och därigenom föranlett, att bevillningsavgift blivit fastställd till lägre belopp än vad rätteligen bort utgå, böte från och med fyra till och med tio gånger den bevillningsavgift, som genom det svikliga förfarandet undandragits, dock minst femtio kronor. Saknas tillgång till böternas gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

9 mom. För bevillningsavgift, som utgår efter den verkliga bruttoinkomsten, skall, innan tillståndsbevis må meddelas, till den myndighet, som har att pröva ansökningen, avlämnas vederhäftig borgen eller annan godkänd säkerhet, avseende hela den tid, det begärda tillståndet omfattar.

Annan enligt denna paragraf utgående bevillningsavgift skall förskottsvis erläggas till nämnda myndighet, innan tillståndsbevis utfärdas. Därest vederhäftig borgen eller annan godkänd säkerhet ställes, må myndigheten medgiva anstånd med erläggande av bevillningsavgift. I fråga om bevillningsavgift enligt 3 mom. må dylikt anstånd dock icke medgivas.

Bevillningsavgift, som ej erlägges förskottsvis, skall inbetalas, i stad till den myndighet, som utfärdat tillståndsbeviset, och å landet till kronans uppbördsman i orten, första söckendag efter föreställningen eller, där en följd av föreställningar gives i samma stad eller fögderi, senast å första söckendagen efter varje veckas utgång för då givna föreställningar. Betalas icke bevillningsavgift inom sålunda föreskriven tid, upphör utfärdat tillståndsbevis att äga gällande kraft, och varde bevillningsavgiften ofördröjligen hos vederbörande utmätt.

Bevillningsavgift, som ej erlägges förskottsvis, må inom tid, som nyss är sagd, på skattskyldigs eget äventyr med allmänna posten insändas.

10 mom. Frihet från erläggande av bevillningsavgift enligt denna paragraf åtnjutes:

- a) för amatöridrottsmän vid deltagande i idrottstävlingar; samt
- b) då Kungl. Maj:t, till följd av särskilda omständigheter, för visst fall medgivit befrielse från bevillningsavgift.

11 mom. Vad i denna paragraf stadgas om utlännings äge ock tillämpning å i utlandet bosatt svensk undersåte.

12 mom. Av bevillningsavgift, varom stadgas i 1 och 2 mom. av denna paragraf, tillfalla fyra tiondelar kronan och sex tiondelar den kommun, inom vilken föreställning givits, dock med avdrag från kommunens andel av kostnad för kontroll å biljettförsäljning i de fall, då kontroll utövats av jämlikt 7 mom. särskilt antagen kontrollant.

Bevillningsavgift efter 3 mom. tillfaller odelad kronan.

13 mom. Omedelbart efter varje kvartals utgång skola i stad stadsfiskal eller annan vederbörande tjänsteman och å landet länsman till den myndighet, som, enligt vad i 9 mom. sägs, för orten handhar uppbörden av ifrågavarande bevillningsavgifter, meddela skriftlig uppgift å de under kvartalet givna föreställningar, för vilka bevillningsavgift enligt 1 eller 2 mom. skolat utgå, och å ställen, där dessa givits, eller ock, om föreställning ej förekommit, sådant för nämnda myndighet skriftligen anmäla.

14 mom. Vad i denna paragraf är stadgat gäller icke för här i riket bosatt utlännings, som i vederbörlig ordning förvärvat lika rätt med härstädes bosatt svensk undersåte till offentligt uppträdande, varom i denna paragraf förmäles.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1914.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 28 mars 1913.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
BERG,
friherre ADELSWÄRD,
PETRÉN,
STENSTRÖM,
SANDSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet friherre Adelswärd anförde:

Jag anhåller att till behandling få upptaga ett par frågor rörande den beskattning av här i riket vistande utlänningar, som nu regleras av förordningen den 23 oktober 1908 angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter.

Enligt den i ämnet tidigare gällande förordningen den 2 december 1892 fanns föreskrivet, att utländsk man eller kvinna, som med vederbörligt tillstånd, mot inträdesavgift, för egen räkning gav konsert eller annan musikalisk tillställning, uppförde skådespel, förevisade konstridning, lindansning, mekaniska eller andra konster, kosmoramor, panoramor och andra optiska konststycken, vaxkabinetter, samlingar av djur och naturalier m. m., skulle för varje särskild konsert eller varje dag, då

skådespel eller annan föreställning gavs, erlägga bevillningsavgift i Stockholm och Göteborg med tre kronor och å annan ort inom riket med en krona 50 öre.

Den beskattning, som sålunda vilade å utländska artister och konstmakare, befanns emellertid vara otillfredsställande, och det framfördes skarpa anmärkningar mot densamma såväl från Riksdagens sida som inom intresserade kretsar, synnerligast bland svenska musiker, varvid behovet av en effektivare skattelagstiftning med avseende å ifrågavarande utlänningar med styrka gjordes gällande. Särskilt påvisades önskvärdheten därav, att avgifterna sattes i skäligt förhållande till inkomsten, vilket uppenbarligen icke var fallet med de dåvarande avgifterna, samt att genom lagstiftningen undanröjdes det missförhållandet, att de utländska artisterna i beskattningsväg voro väsentligen gynnsammare ställda än de inhemska. Vidare påyrkades, att utlänningar borde beskattas vare sig de gäve föreställning för egen räkning eller biträdde vid föreställning, som gäves av svensk undersåte.

I anslutning till dessa önskemål utarbetades inom finansdepartementet och förelades 1908 års riksdag ett förslag till förändrade bestämmelser rörande denna skatteangelägenhet. Detta förslag resulterade i förenämnda, nu gällande förordning av den 23 oktober 1908 angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter. I den nya förordningen hade man tillmötesgått kraven på såväl höjda avgifter som beskattningens utsträckande till artister, som medverkade vid av andra givna föreställningar, varjämte särskild bevillningsavgift införts jämväl för kringresande utländska positivspelare, musikanter, akrobater med flera dylika personer. Dessutom blev på Riksdagens initiativ förordningen utsträckt att gälla även i utlandet bosatta svenskar, som icke för det år, varför uppbörd av bevillning till svenska staten senast ägt rum, erlagt bevillning för inkomst av kapital eller arbete.

Vid avvägande av beskattningen å artister och därmed likställda hade man sökt anordna denna så, att, på samma gång väsentligare hinder ej lades för den högre konstens utövare, artisterna dock skulle drabbas av en beskattning, som stode i möjligast rättvisa förhållande till den uppburna inkomsten och tillika vore satt åtminstone tillräckligt hög för att i sådant avseende ställa artisterna i jämbredd med inhemska konstutövare. De avgifter, som i den nya förordningen fastställdes, äro följande. Vid konsert, opera- eller annan musikalisk, dramatisk eller litterär föreställning, föredrag, cirkus- eller varietéföreställning eller vid annan jämförlig föreställning ävensom vid bal, maskerad eller annan dylik tillställning, erlägges av utlänning, som giver föreställningen eller

tillställningen, bevillningsavgift med 5 procent av bruttoinkomsten, vilken avgift utgår, då bruttoinkomsten kan antagas komma att överstiga 500 kronor, efter den verkliga bruttoinkomsten, dock alltid med minst 10 kronor, samt, då bruttoinkomsten kan antagas icke komma att överstiga 500 kronor, efter en beräknad bruttoinkomst, med lägst 10 och högst 25 kronor. För anställande eller anordnande av karusell- eller annan konståkning, mål- skjutning, ringkastning eller kraftprov samt för förevisande av människor, djur, naturalier eller andra föremål eller av panorama, biografbilder, vaxkabinett, optiska eller mekaniska konststycken eller vid annan jämförlig tillställning erlägger utlänning bevillningsavgift, efter 5 procent av en beräknad bruttoinkomst, med lägst 5 och högst 50 kronor för varje dag, sådan föreställning eller förevisning äger rum. Utlänning, som medverkar vid av svensk eller utlänning given offentlig föreställning, offentligt utförande av musik, såsom kafékoncert och dylikt, eller annan offentlig tillställning, skall, oavsett huruvida inträdes- eller annan avgift därvid uppbäres eller tillställningen är avgiftsfri, erlägga särskild bevillningsavgift med 10 procent av den inkomst, som på grund av hans medverkan tillflyter honom, vare sig denna inkomst utgöres av penningar eller naturaförmåner. Avgiften skall i varje fall utgå med minst 50 öre per dag. Slutligen skola utländska positivspelare, musikanter, förevisare av djur eller annat, akrobater och dylika, vilka driva sitt näringsfång under bar himmel och uppbära allenast frivillig avgift, för rättigheten att utöva sådan verksamhet för varje person erlägga bevillningsavgift med 15 kronor för varje kalendermånad.

För att emellertid icke den nya lagstiftningen skulle föranleda dubbelbeskattning i sådana fall, då enligt bevillnings- och inkomstskatteförfordningarna utlänning eller i utlandet bosatt svensk av förut angiven kategori borde taxeras för inkomst av här i landet utövad verksamhet, infördes år 1910 sådana bestämmelser i nämnda förordningar, att den, som givit eller medverkat vid offentlig föreställning av här ifrågavarande slag, frikallades från utgörande av inkomstbevillning och inkomstskatt för inkomst av föreställning, för vilken särskild bevillningsavgift utgjorts eller författningsenlig befrielse från dylik avgift åtnjutits.

Vid den nu i korthet angivna lagstiftningens genomförande har, på sätt redan antytts, såsom ögonmärke satts, att å utlänningar lägga och av dem jämväl kunna utkräva en skatt, som icke ställde deras näringsfång förmånligare i beskattningsavseende än svenska undersåtars motsvarande verksamhet. Härvid åsyftade man framför allt att nå sådana utlänningar, som endast på genomresa besökte landet i och för konstutövning eller vilkas vistelse här var så pass kortvarig, att det

allmänna beskattningsförfarandet med fastställande i vanlig ordning av skatt å inkomst av arbete icke med fördel kunde tillämpas å dem. Emellertid medtogos även sådana utlänningar, som hade mera stadigvarande vistelse här i riket och beträffande vilka den vanliga beskattningsordningen utan olägenhet och utan fara för att skatten skulle lämnas ogulden kunde iakttagas. Orsaken härtill torde bland annat bava varit dels den mera rent historiska anledningen, att alla utlänningar, oavsett vistelsens varaktighet, redan enligt den äldre förordningen voro underkastade en särskild bevillningsavgift, dels ock svårigheten att uppdraga gränsen mellan utlänningar i allmänhet och sådana utlänningar, som äro fast knutna till landet — åtminstone för en längre tid — och beträffande vilka det sålunda kan förutsättas, att de icke genom avflyttning ur landet komma undan erläggandet av de skatter till stat och kommun, som i vanlig ordning uttaxeras.

Genom att låta beskattningen få en sådan omfattning, som nyss angivits, har man dock kommit att bryta mot eljest i nyare skattelagar mera allmänt tillämpade principer, enligt vilka ett lands bofasta invånare, oavsett deras statliga undersåtarskap, äro med avseende å beskattningen av deras yrkesutövning i allmänhet likställda. Visserligen har man genom de förut angivna bestämmelserna i bevillnings- och inkomstskatteförordningarna förebyggt, att för utländska näringsidkare dubbelbeskattning av den av yrkesutövningen härflytande inkomsten skulle äga rum, men olikställigheten framträder i andra avseenden på ett rätt så kännbart sätt. Sålunda förfaller artistskatten till betalning på ett långt tidigare stadium än de ordinarie skatterna och erlägges ofta i förskott. Artistskatten skall även i vissa fall utgöras efter en på förhand uppskattad inkomst och icke efter den verkliga samt beräknas alltid, om man frånser den i 4 § 3 mom. för positivspelare och dylika stadgade avgiften, efter bruttoinkomsten. Förhållandet blir ock på orter med icke alltför tyngande kommunalbeskattning, att artistskatten kommer att utgå med högre belopp än summan av den stats- och kommunalskatt, som vid tillämpning av de allmänna beskattningslagarna skulle belöpa på inkomsten i fråga. I stort sett torde också kunna sägas, att artistskatten drabbar tyngre än den vanliga beskattningen; och enligt min mening saknas tillräcklig anledning att låta en kategori här i landet bosatta personer i utövningen av sitt yrke träffas av en drygare beskattning uteslutande därför, att de äro utländska undersåtar.

Om jag sålunda anser det vara riktigast, att här i landet bosatta utländska yrkesutövare så långt som möjligt likställas i beskattningsväg med motsvarande svenska undersåtar, finner jag dock vara angeläget,

att likställigheten icke genomföres på bekostnad av beskattningens effektivitet. Man måste nämligen tillse icke blott att beskattningsförfarandet blir lika utan även att stat och kommun äga samma möjlighet som med avseende å landets egna medborgare att verkligen kunna göra sin rätt gällande. Beträffande utlänningar, som vistas här i landet endast kortare tid, finnes uppenbarligen icke någon betryggande säkerhet för det allmänna att få ut skatt på inkomst av artistyrke eller annan dylik näring, om det vanliga beskattningsförfarandet skulle tillämpas. Man må nämligen ihågkomma, att enligt de allmänna skattelagarna tages ju inkomsten till beskattning först året efter det den tillflutit den skattskyldige. Då nu de skatter, som debiteras på inkomsten, förfalla till betalning, statsskatten i slutet av det år taxeringen verkställs och kommunalskatten först påföljande år, är givet, att utsikterna att av ifrågavarande personer verkligen utfå dessa skatter äro skäligen små. Vad åter angår artister och dylika yrkesutövare, som blivit bofasta här i landet, föreligger visserligen med avseende å dem en någorlunda stor sannolikhet för, att en i vanlig ordning verkställd beskattning skall bli effektiv vad beträffar möjligheten att få skatterna att inflyta i statens och kommunernas kassor, men någon fullt betryggande säkerhet därför finnes icke. På grund av själva arten av nu ifrågavarande yrkesutövning blir i regel bostadsorten rätt växlande för yrkesidkarna, med hänsyn till vilket förhållande det ingalunda kan vara uteslutet, att en avflyttning ur landet mellankommer och förrycker beskattningsresultatet. I betraktande härav måste utöver fordran på bosättning här i landet någon ytterligare garanti krävas, för att man skall kunna utan olägenhet för det allmänna i beskattningsavseende likställa utländska, i riket bosatta yrkesutövare av här ifrågavarande slag med motsvarande svenska undersåtar.

Efter samråd med chefen för civildepartementet har jag trott mig finna en lämplig lösning av frågan vara den, att befrielse från den särskilda bevillningsavgiften meddelades åt sådana här bosatta utlänningar, som i vederbörlig ordning förvärvat lika rätt med här bosatt svensk till offentligt uppträdande, varom i 4 § i förordningen angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter förmåles. För erhållande av dylik rätt till offentligt uppträdande skulle åter krävas, att den utländske undersåten hos offentlig myndighet ställt vederhäftig borgen eller annan säkerhet för utskylder till stat och kommun under viss tid, exempelvis tre år i sänder. För utlänning, som erhållit nu angiven rättighet, skulle i beskattningsavseende gälla samma bestämmelser som för svenska medborgare. I den ställda säkerheten finnes då betryggande garanti för att

det allmänna verkligen finge uppbära skatt på den av yrkesutövningen härflytande inkomsten. Att denna skatt, i vad den går till kommunen, i vissa fall skulle komma en annan kommun till godo än enligt nu gällande regler är uppenbart, men förändringen innebär ju blott, att på bestämmandet av beskattningsorten för här ifrågavarande personer skulle tillämpas de för beskattning av yrkesutövare i allmänhet gällande föreskrifterna i bevillningsförordningen.

Ett medgivande av befrielse i nyss angivna avseende från den särskilda bevillningsavgiften ligger ju såsom varande en bevillningsfråga inom området för Riksdagens beslutanderätt, i följd varav en lagändring i berörda syfte kräver proposition till Riksdagen i ärendet. Ifrågavarande lagändring kan åvägabringas genom att i förordningens 4 § tillägges dels ett nytt moment i slutet av paragrafen dels ock hänvisningar till det samma i 1, 2 och 3 mom. Någon ändring av föreskrifterna i bevillnings- och inkomstskatteförordningarna kräves däremot icke för ändamålet.

Föreskrifter om villkor för rätt till offentligt uppträdande äro åter av beskaffenhet att böra i administrativ väg meddelas; och torde det i händelse av bifall till den här ifrågasatta ändringen av förordningen om bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter böra ankomma på chefen för civildepartementet att göra framställning om utfärdandet av erforderliga administrativa föreskrifter.

På sätt jag förut angivit, blev den år 1908 antagna förordningen om bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter på Riksdagens initiativ utsträckt att vad angår givande av offentlig föreställning eller tillställning eller medverkan därvid gälla även sådan i utlandet bosatt svensk undersåte, som icke för det år, varför uppbörd av bevillning till svenska staten senast ägt rum, erlagt bevillning för inkomst av kapital eller arbete. Enligt vad bevillningsutskottets i ärendet avgivna betänkande upplyser, är förebilden till nu berörda stadgande, som huvudsakligen motiverades med behovet att förebygga icke åsyftade inkonsekvenser med avseende å beskattningen av i Sverige tillfälligt uppträdande, eljest i utlandet bosatta svenskar, att återfinna i förevarande förordnings 3 §, innehållande bestämmelse om särskild bevillningsavgift för handelsresande, vilken är utlänning eller sådan i utlandet bosatt svensk undersåte, som icke erlagt bevillning på sätt nyss nämnts. Nu synes det mig vara alldeles riktigt, att de särskilda bevillningsavgifterna drabba i utlandet bosatta svenskar, men inskränkingen i denna beskattning till förmån för sådana, som erlagt bevillning nästföregående år, vilken inskränking är fullt i sin ordning vad gäller handelsresande,

lärer sakna egentlig betydelse i fråga om artister och därmed likställda samt allenast vara ägnad att åvägbringa en i detta fall onödig olikformighet i beskattningsreglerna för utlänningar och svenskar. Jag anser därför, att ur författningen — 4 § 11 mom. — bör uteslutas det praktiskt taget betydelselösa stadgandet om befrielse från artistskatten för sådana i utlandet bosatta svenska undersåtar, som för det år, varför uppbörd av bevillning till svenska staten senast ägt rum, erlagt bevillning för inkomst av kapital eller arbete.

Vid en jämförelse mellan de i 1892 års förordning intagna bestämmelserna om den särskilda bevillningsavgiften för artister m. fl. och motsvarande stadganden i 1908 års förordning visa dessa sig skiljaktiga utom i redan angivna hänseenden jämväl, bland annat, därutinnan, att skatteplikten i den senare förordningen utsträckts att gälla även utlänning, som här i landet håller offentliga föredrag, med undantag dock för sådana offentliga föredrag, som äro att hänföra till andaktsövning eller föreläsning vid läroanstalt. Angående lämpligheten av denna utsträckning av avgiftsskyldigheten till flertalet föredrag hava meningarna varit mycket delade såväl under förarbetena till lagstiftningen som vid förordningens tillkomst och även sedermera.

De mest vägande skäl, som anförts till förmån för avgiftsplikt för föredrag, äro dels kravet på effektivitet och likformighet i beskattningen, så att den inkomst, som härflyter av föredragshållande, likasåväl som inkomst av artistverksamhet och dylikt verkligen blir beskattad, dels ock önskan att underlätta lagens tillämpning genom att bespara myndigheterna en förutsatt svårighet att skilja mellan föredrag och åtskilliga därmed likartade men i varje fall beskattningsbara tillställningar, såsom litterära föreställningar och dylikt. Å andra sidan har framhållits, att de inkomster, varom det här rörde sig, varken vore så synnerligen ofta återkommande eller i allmänhet belöpte sig till större belopp, och att de i varje fall sammanlagda icke uppginge till någon summa, vars beskattande ur statsfinansiell synpunkt sett ägde betydelse. Frågan om skatteplikt för föredrag borde ock avgöras efter andra grunder än de rent finansiella och skattetekniska. I sistnämnda avseende har tillika påpekats, att den lättnad i tolkningsväg man velat åstadkomma genom att i beskattningshänseende likställa föredrag i allmänhet med annat offentligt uppträdande blivit uppvägd av svårigheten att vid tillämpningen begränsa de avgiftspliktiga föredragen från sådana, som äro skattefria, ävensom skilja föredrag från tillställningar, som ligga utanför denna beskattnings räckvidd, exempelvis fristående undervisningskurser.

Då jag för egen del hyser den bestämda uppfattningen, att alla föredrag böra undantagas från avgiftsplikt, vill jag här något närmare angiva skälen härför. Det är visserligen sant, att en beskattning i regel bör vara likformig och allmän, så att den omfattar såvitt möjligt alla objekt av det slag, som göres till föremål för beskattningen. Men denna allmänna sats kan knappast med någon större styrka åberopas som skäl mot ett fritagande i vårt land av föredrag från skatt, ty hela nu ifrågavarande beskattningslagstiftning själv är föga grundad på nyssnämnda princip. Alldeles fränsett den omständigheten, att denna beskattning av artister, konstmakare m. fl. icke omfattar alla dylika personer, utan avser huvudsakligen endast utlänningar, är den jämväl i övrigt ingalunda allmän eller likformig i den mening, att den omfattar och beskattar alla likartade inkomster, d. v. s. i detta fall utlänningars och utomlands boende svenskars inkomst av en mera tillfällig verksamhet här i landet. Ej ens all inkomst av konstutövning är föremål för beskattningen. Jag vill i avseende härå erinra därom, att en utländsk målare eller bildhuggare, som uppehåller sig en kortare tid härstädes och förvärvar inkomst genom utövning av sin konst, ingalunda drabbas av någon särskild bevillningsavgift för denna verksamhet. Och ytterligare kan framhållas, att vissa föredrag äro, såsom redan nämnts, undantagna från den särskild beskattningen. Det synes mig också vara påtagligt, att man vid bedömandet av frågan om förevarande beskattnings omfattning icke kan följa rent skatteteoretiska principer, utan fast mera, i likhet med vad vid lagens revision år 1908 synes ha skett, får låta andra synpunkter vara avgörande. Uppställer man då frågan om det är lämpligt och riktigt att med skatt drabba föredrag, kan för ett besvarande av den frågan jakande icke hämtas stöd av hänsynen till statens eller kommunernas finansiella intressen, alldenstund bevillningsavgiften för skattepliktiga föredrag säkerligen uppgår till ett mycket ringa belopp. Ej heller kan till förmån för skattläggande av föredrag skäligen åberopas någon omständighet av den art, som kraftigt bidrog till den år 1908 vidtagna högst betydande skärpningen av artistskatten, nämligen de inhemska yrkesutövarnas, särskilt musikernas, krav på att i beskattningsavseende icke vara sämre ställda än här uppträdande utlänningar. I fråga om föredrag har någon liknande konkurrens icke förefunnits, och det är föga troligt, att en sådan skall åtminstone i en närmare framtid uppstå. Då jag vidare förklarar, att jag, för övrigt i likhet med åtskilliga anhängare till beskattningen av föredrag, icke finner densamma vara påkallad eller ens lämplig såsom en slags garanti för värdet och halten av de föredrag, som komma att hållas, och då jag slutligen framhåller, att tolkningen och tillämpningen av lagen, därest

alla föredrag göras skattefria, icke lärer — även om därigenom något större svårigheter skulle uppstå, vilket dock ingalunda är säkert — komma att ställa större krav på myndigheternas förmåga, än dessa kunna motsvara, tror jag mig ha berört åtminstone flertalet av de skäl, som anförts eller möjligen kunna andragas mot att från bevillningsavgift befria föredrag.

För ett fritagande av föredrag från den särskilda beskattningen talar åter föredragens själva karaktär att i allmänhet vara ett bildningsmedel i eminent mening. Av ålder har man i vårt land sökt på allt vis främja bildningens insteg och utbredning bland vårt folk. Det synes mig därför hava inneburit ett avvikande från denna väg, då man skattlade en avsevärd mängd föredrag; och jag finner det vara med intresset för den andliga odlingens främjande mest överensstämmande, att den särskilda bevillningsavgiften för föredrag borttages.

En lagändring i berörda syfte lärer, utan att ett omformulerande behöver göras av den allmänt hållna ingressen i 1 mom. i 4 § av förevarande förordning, kunna vinnas genom att ur stycket a) i momentet i fråga uteslutes ordet »föredrag», i sammanhang varmed stycket a) i 10 mom. i samma § givetvis bör bortfalla och där återstående stycken omlittereras.

Departementschefen uppläste härefter ett i anslutning till förut angivna synpunkter inom finansdepartementet utarbetat förslag till ändrad lydelse av 4 § i förordningen den 23 oktober 1908 angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter; och hemställde departementschefen, att kammarrättens utlåtande över förslaget måtte skyndsamt inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna hemställan, som biträdades av statsrådets övriga ledamöter, blev av Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifallen.

Ur protokollet:
Olof Ljungberg.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 25 april
1913.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,
Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 BERG,
 BERGSTRÖM,
 friherre ADELSSVÄRD,
 PETRÉN,
 STENSTRÖM,
 LARSSON,
 SANDSTRÖM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet friherre Adelswärd anmälde kammarrättens genom utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 28 nästlidna mars inhämtade utlåtande över ett vid samma protokoll fogat förslag till förordning om ändrad lydelse av 4 § i förordningen den 23 oktober 1908 angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter.

Enligt berörda, av kammarrätten den 17 innevarande april avgivna utlåtande hade kammarrätten icke haft något att erinra mot den nu ifrågasatta ändrade lydelsen av 4 § i förutnämnda förordning av den 23 oktober 1908.

Efter att hava uppläst det förevarande författningsförslaget hemställde departementschefen, att detsamma måtte genom nådig proposition föreläggas Riksdagen till antagande.

Vad föredragande departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle proposition till Riksdagen avlåtas av den lydelse, bilagan litt. . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gunnar Schumacher.
